

Posudek diplomové práce

DANKO, Marek: Film v rukách státu je v rukou lidu. Znárodnění kinematografie v třetirepublikovém Československu, Praha 2021, diplomová práce na Ústavu českých dějin FF UK, 99 s.

Sebevýznamnější události historie se neodehrávají ve vzduchoprázdnu, respektive nepadají samy z nebe. Dění, procesy, okamžiky, na něž historici obrací pozornost, jsou zároveň součástí dění, procesů či okamžiků jiných. Bezezbytku to platí i o zákonech, vyhláškách a opatření, jež ukotveny třeba ve Sbírkách zákonů mohou působit zdánlivě definitivně a především nehybně. Ne vždy a každého napadne, že i ony jsou výsledkem dynamických debat a vyjednávání, stejně jako působí coby předpoklady a podmínky dalšího jednání. Nejinak tomu bylo i s dekrety prezidenta Edvarda Beneše, které tvořily architekturu vládnutí v třetirepublikovém Československu.

Jedním z prvních, jenž byl prezidentem za pozornosti veřejnosti podepsán, byl *dekret o opatřeních v oblasti filmu*, tedy dekret, jehož prostřednictvím přešla československá poválečná kinematografie do rukou státu. Právě tento dokument postavil do těžiště své hutné diplomové práce Marek Danko, aby tak mimochodem zúročil svůj dlouholetý zájem o problematiku tuzemské kinematografie.

Marek Danko předkládá promyšlenou diplomovou práci, jejímž cílem bylo „představit genezi, okolnosti a podmínky vznikání jednoho konkrétního dekretu a znárodnovacího aktu,“ aby tak „poukázal na příčiny a posléze i důsledky znárodnění československé kinematografie.“ Jedná se o záměr chvályhodný, přibližující nejen dění konkrétně ve filmové branži, ale vůbec naznačující mechanismy a podoby utváření „zákonné krajiny“ poválečného Československa. Třeba i prostřednictvím diskuzí doprovázejících jednání a promýšlení znárodnění kinematografie v letech (před)protektorátních Marek Danko připomněl, že samo třetirepublikové zřízení je i přes proklamativní „novost“ pevně spjato s předválečnou dobou a je na místě hovořit nejen o zlomech, ale i kontinuitách vůči předcházejícím rokům.

Perspektivou „procesu“ přichází v porovnání s dosavadní produkcí k tématu s alternativní, potažmo novou optikou: „Rok 1945 je filmovou historiografií zkrátka vnímán jako podstatný předěl, tedy jako začátek nové éry, či naopak coby konec té předchozí. Mou ambicí je nicméně ukázat, že v rámci procesu znárodnění je rok 1945

sice klíčový, ovšem jím tento proces nezačíná a svým způsobem ani nekončí.“ Stejně tak neotřelá, ale podstatná je autorova zmínka potvrzující jeho pochopení pro „ducha doby“ poválečné *národní revoluce* otevírající a současně rámuující *lidově demokratické zřízení* – ač nabyt později pojem „znárodnění“ negativních významů, ve sledované době měl pozitivní nádech, jak autor čtenáři vhodně připomíná.

Aniž by upřesnil možné konceptuální inspirace a podněty, přece se (ovšem nereflektovaně) do jisté míry (v pozitivním slova smyslu) „otírá“ o foucaultovskou genealogii, když deklaruje, že znárodnění kinematografie chápe jako proces, „do kterého se promítaly různorodé vlivy a faktory. Chci tak ukázat pozadí celého dění a představit konkrétní aktéry a okolnosti, které se do něj promítaly.“ Přiznaným teoreticko-metodologickým podnětem se mu nicméně stala *nová filmová historie*. Text je v každém případě každým coulem informačně vydatným líčením založeným na dobré znalosti relevantních archivních materiálů, především dokumentů z Národního filmového archivu.

Z formálního hlediska nemám k diplomantovu textu žádné výhrady – práce má logickou strukturu. V obligátním úvodu Marek Danko informuje čtenáře o východiscích a zakotvení svého výzkumu. V dalších oddílech sleduje v podstatě chronologický vývoj problematiky.

Marek Danko promýšlel a posléze i psal svůj text za průběžných konzultací se mnou coby vedoucím diplomové práce. O vznikajícím textu jsem měl tudíž dobrý přehled. Své postřehy a komentáře jsem pisateli sděloval průběžně, konečné dílo, je tak výsledkem našeho „dialogu“.

Nemám proto důvod pokládat na tomto místě autorovi doplňující otázky, či jej upozorňovat na úskalí a problémy předkládaného textu. Jedinou připomínku bych mohl mít k jazyku textu, který je místy stále ještě náročný na čtenářskou pozornost.

Celkově jsem však jako vedoucí práce s výsledným dílem Marka Danka spokojen. Jde o hutný, ale promyšlený text. Rád jej doporučuji k úspěšné obhajobě a navrhuji hodnocení *výborně*.